

Kuusi ajattelun hattua

Kuusi ajattelun hattua on ajattelun ja keskustelun apuväline. Hattuja käytetään yleensä ryhmätyössä, mutta niitä voi käyttää myös yksistään.

Useiden tutkimusten mukaan olemme todella huonoja tekemään yhteistyötä ryhmissä; keskustelu poukkoilee ja on vaikea keskittyä käsittelyssä olevaan asiaan. Ajatteluamme hallitsevat usein analyysi, tuomio ja argumentointi, jotka vaikeuttavat juuri luovaa ajattelua. Hattutekniikan kehittäjän Edward de Bonon mukaan ajattelun ongelmana on sekavuus, koska yritämme ajatella liikaa kerralla. Tunteet, informaatio, logiikka, toiveet ja luovuus ovat kaikki mielessämme samanaikaisesti. Hattutekniikan avulla keskitytään yhteen asiaan kerrallaan.

Ideana on katsoa ongelmaa eri näkökulmista ja samalla ottaa eri rooleja. Kenelläkään ei ole vain yhtä tapaa ajatella, vaan rooli ja ajattelutapa valitaan tilanteen mukaan. Roolissa ollessaan ihminen sanoo mielipiteensä helpommin kuin omana itsenään.

Toteutusta varten tarvitaan kuusi eriväristä hattua, huivia, paperia tms., joita käytetään muistuttamaan siitä, mitä tapaa ajatella käytetään parasta aikaa. Vetäjä valitsee käytettävät ajattelutyylit eli hatut etukäteen. Koko ryhmä voi käyttää samaa hattua eli pohtia asiaa samasta rajatusta näkökulmasta tai sitten ryhmässä käytetään erilaisia hattuja, jolloin saadaan eri näkökulmat esille.

- Valkoinen hattu: "Ajatellaan tätä objektiivisesti". Valkoinen kuvastaa tosiasioita ja lukuja. Tosiasioita eli faktoja ovat sekä tarkistetut asiat että faktoiksi uskotut asiat, joiden alkuperä kuitenkin ilmoitetaan.
- Punainen hattu: "Otetaan mukaan tunteet ja intuitio". Punainen hattu sallii tunneperäiset argumentit ilman perusteluja ja selityksiä.
- Musta hattu: "Pohditaan tämän asian riskejä ja heikkoja kohtia". Musta hattu on looginen ja asiallinen ja pyrkii kertomaan, miksi jokin ei toimi tai onnistu. Negatiiviset tunteet eivät kuulu tähän hattuun. Musta hattu on tärkeä, mutta liiallisesti käytettynä se voi tuhota luovan ajattelun.
- Keltainen hattu: "Mietitään etuja". Keltaisen hatun aikana halutaan saada asiat tapahtumaan, edetään loogisesti, käsitellään rakentavat ehdotukset ja visioidaan optimistista tulevaisuutta.

- Vihreä hattu: "Kehitetään uusia ideoita, hullutellaan". Vihreällä hatulla liioitellaan ja unohdetaan perinteinen ajattelu. Voidaan käyttää huumoria ja villiä ajatustenjuoksua. Muistuttaa aivoriieheä.
- Sininen hattu: "Pohditaanpa hiukan, miten olemme tässä asiassa edenneet ja miten pääsemme haluttuun lopputulokseen". Sininen hattu tarkkailee ja ajattelee keskustelun kulkua, suunnittelee toimintaa ja ajankäyttöä, tekee yhteenvetoja ja johtopäätöksiä. Sininen tunnistaa, mitä väriä milloinkin tarvitaan ja siten se liittyy erityisesti tilaisuuden vetäjän tehtäviin.